

EN
TER
GAU
JA

PÄHKLINÄPI SEIKLUSED GAUJA RAHVUSPARGIS

TEEJUHT
LASTEGA PEREDELE

“**P**ähklinäpp, pähclinääpp!”, pinises tungiv hääleke otse siinsamas läheduses. Pähklinäpp kõhvitse oma saba. Sellelgi ei tulnud enam sugugi und. Kohevil nagu öökull, kõdistas saba oma peremehe nina. “Kõik on minu vastu, miks pean ma nii varakult tõusma,” porises Pähklinäpp, unistesse silmadesse tikkumas veel eelviimane juhulik päikesekiir. Kellele küll kuulus see peenike hää! Pesaõõne sissekäigu juures vehkis tiibu roheline kiil.

“Hommikust!”

“Õhtust!” kikutas kiil naerda ja lendles siis allatuult minema.

Pähklinäpp asus oma hommikusi (õhtuseid) harjutusi tegema. Ta oli mõnusalt pontsakas loomake, keda suuremad loomad mõnikord rotiga segi ajasid, seepärast hoolitses ta eriti püüdlikult just oma selle ande eest, mis teda äravahetamatult tollest teisest närilisest eristas. Pähklinäpp oskas nimelt hüpata. Ja veel kuidas! Sellest sarapuust tolle kuuseni ja siuhti – oih, peaaegu oma puuõõnest mööda. Mullu, kui sai sugulastel külas oldud, korraldasid noored onupojad võistluse. Niisama kodustes tingimustes, justkui ei midagi erilist. Ent Pähklinäpp hüppas tookord koguni kümne meetri kaugusele! Ja sai auhinnaks terve komplekti metspähkleid närimiseks. Oli see vast maitsev! Pähklinäpp välgutas oma alalõpmata kasvavaid esihambaid ja, andunud hetkeks mälestustele, tundis äkitsi vajadust mingit laadi väikese näksimise järele, nagu näiteks õrnmõrkja maitsega pajuoksakesed. Tuleb end pesast välja ajada. Vana harjumuse kohaselt luges Pähklinäpp üle varbad oma taga- ja esikäppadel – kümme ja kaheksa. Just nii palju, kui tarvis, et õhtusel tunnil tee asuda. Aga kuhupoole? Toredam oleks ju seigelda üheskoos mõne sugulashingega, aga mis parata. Nagu ütleb kibraste ristiema – kogu elu on veel ees.

Kõigepealt otsustas Pähklinäpp külastada oma sugulast Kuradikoopa kobra, et näha, kuidas edenevad vanaema vennapoja lakkamatud ehitustööd – ja kes teab, ehk õnnestub seal sattuda ka oma himustatud pajuoksakeste peale.

Väledate hüpetega liikus Pähklinäpp edasi mööda metskitsede poolt sisse tallatud rada. Hinzenbergi, tänapäevase nimega Inčukalnsini oli tema pesaõõnest kaks tundi hüpata. Näe, juba tuttav käänak Gauja ehk Koiva jõe orus, metskitsede rada jookseb ühte kahejalgsede rajaga, ja juba veerebki loomake kukerpallitades Kuradikoopa valgesse liiva. Nuhutab õhku – lõhnab jõe järele. Pähklinäpp teab, et just siinsamas – otse selle koopa kõrval, kuhu inimesed küll sisse poevad, aga kus nad sugugi ei ela, vaid uurivad üksnes koopaseintele kraabitud kirjutisi, millest mõned on isegi kakssada suve vanad – siinsamas kõrval voolab jõeke nimega Stalšēnupīte. Ja juba silmabki ta kenakest oksakuhilat.

“Ahaa, tere-tere, tule aga sisse,” kutsub lahke, veidi kähisev hääl.

“Mis sa kostad, ega sul juhtumisi pajuoksakeste järele isu ole? Lase aga hea maitsta, pisike, küllap sügelevad sul hambad niisamuti kui meilgi.”

Inčukalnsi spordikompleks

Ujumisvõimalus, mullivann ja saun, treenažöörisaal, spordisaal, kohvik. Saab mängida võrkpalli, korvpalli, saalihokit, sulgpalli, lauatennist. Zvaigžņu iela 2a, Inčukalns, t. +371 67957950, 29229201, www.incukalns.lv GPS 57.1013, 24.6823

Kōrts-restoran Pie Brāļa

Kehakinnitus, lastemenüü, mänguväljakul saab mängida, kiikuda ja liugu lasta. Võimalus kohtuda küülikutega ja neid toita. “Valteri”, Vangaži, t. +371 29127198, 29125532, www.krogspiebrala.lv GPS 57.0898, 24.5575

Rāmkalni aktiivse puhkuse keskus

Puhkus koos perega – sõit liukelguga, jalgratta- ja paadilaenus, lustida saab erinevatel atraktsioonidel. Maitavad söögid, poest saab kaasa osta kohapeal valmistatud hõrgutisi. “Vītiņkalni”, t. +371 29100280, www.ramkalni.lv GPS 57.1248, 24.6585

Bonsaipark

Nautige rahu ja harmooniat, tunnetage Jaapani hingust. Näha saab bonsaisid ja koi karpkalu, pargi teemajakeses saab aga kiirustamata rüübata jaapani teed. “Sprīdīši”, Krustiņi, t. +371 29299220, www.bonsai.lv GPS 57.1221, 24.6555

Zuši puhkekoht

Võimalus ratsutada instruktori juhendamisel kaunis metsanurgas. Kõige pisemad saavad ratsutada poniga. “Zuši”, Krustiņi, t. +371 28327110, www.zusi.lv GPS 57.1296, 24.6293

Inčukalnsi Kuradikoobas (Velna)

Esiisade kultuskoht, mis kujunes jääaja järel umbes viie tuhande aasta eest. Kuulatage maa-aluse vee hääli, mis jõuavad teieni koopasügavustest. GPS 57.1266, 24.6438

Noorte ratsakooli spordikeskus

Ratsutamine hobuse või poniga. Tutvuge graatsiliste hobuste ja nende elukohaks oleva talliga asja-tundliku giidi juhitud ekskursioonil. “Zustrenes”, Inčukalna pag., t. +371 28677177, www.latvianhorses.lv

Kobras näitas Pähklinäpile oma suurt uudist – kõrkjaparve, millel koprapojad kolasisd Loja ja Gauja jõe vahet. Pähklinäpi silmad löid särama. Ehk tohiks väheke ringi sõita?

Pähklinäpp juhtis parvekest kindlalt kuni hetkeni, mil üks veepööris hakkas seda ringi keerutama ja loomake mõistis, et on jõudnud Gauja jõe riukalikesse vetesse. Teda päästsid nüüd vaid tagakäpad, mille abil ta end keerisest välja tüürida suutis. Vinetavas koidukumas suigatas väsinud Pähklinäpp unele.

“Sa oled vesirott, kas pole?” Keegi väikeste ümarate kõrvade ja särava kasukaga loom kookis Pähklinäpi koos kogu tema parvega kaldale.

“Mina? Rott?!” Ehkki unine, tõmbus Pähklinäpp turri, ent silmas siis pootshaaki saarma käppade vahel. See oli kena kollane kepp, kaunistatud roheliste-punaste kirjadega.

“Ahaa, kas meeldib? See on minu kepp. Vägaagi tarvilik asjake. Sellised on meil, siguldalastel, kõigil juba kakssada aastat.”

Pähklinäpp oli jõudnud Siguldasse, Keisritooli jalamile. Demonstreerinud Pähklinäpile oma keppi, pani saarmas ta istuma õhutrammi, mis kihutas otse Krimuldasse.

Juhhuu! Väike loomake reisis 42 meetri kõrgusel üle Gauja jõe.

VÄRVI JA TÄIENDA SILLAPILTI!

Seikluspark Mežakaķis (Metskass)

Proovige järele, kuidas on kõndida mööda puid, kuhu on kinnitatud takistusrada pingul trosside, võrkude, sillakeste ja redelitega, ning püüdke kinni tuul pikal allalaskumisel. Kummihüpped batuudil, sünnipäeva tähistamine, talvel võimalus lihvida suusaoskust. **Senču iela 1, Sigulda, t. +371 67976886, www.kakiskalns.lv GPS 57.1431, 24.8291**

Aerodium

Ainus vertikaalne tuuletunnel Baltikumis. Instruktori abil saate täita unistuse lendamisest ilma tiibade ja langevarjuta. **Riia-Sigulda maantee 47. km, t. +371 28384400, www.aerodium.lv GPS 57.1333, 24.7861**

Kõisraudtee

Mööda trossi liikuv vagun viib teid läbi õhu üle Gauja jõe, saate kokku lugeda toredad lossid Gauja ürgorus ja külastada bobikulgurada. **Poruka iela 14, Sigulda, t. +371 28383333, www.bungee.lv GPS 57.1645, 24.8458**

Seikluspark Tarzan

Oma jõudu saab proovile panna laste- või takistuspargis. Õppige tundma Gauja ürgoru järske nõlvu, sööstes alla mööda liukelgurada, imetlege kaunist vaadet tõstukilt, minge ühes perega velomobiilisõidule. Võimalus omandada laste autokoolis esimesi liiklusteadmisi

ning tähistada sünnipäeva koos Tarzani või Jane'iga.

Peldu iela 1, Sigulda, t. +371 27001187, www.tarzans.lv GPS 57.1596, 24.8386

Liivi ordu loss Siguldass

Tutvuge keskaegsete rüütlite argipäevaga – proovige selga turvist ja katsetage keskaegseid relvi või hoopis proovige järele, mis tunne on laulda või tantsida kuulsal Sigulda ooperifestivali laval. **Pils iela 18, Sigulda, t. +371 67970263, www.tourism.sigulda.lv GPS 57.1656, 24.8506**

Sigulda spordi- ja aktiivse puhkuse keskus

Suvel saab kasutada 1,25 km pikkust rulluisurada ja arendada rullsuusaoskusi, talvel tunda rõõmu kohast, kus ühena esimestest Lätis saab tegeleda mürdmaasuusatamisega. **Puķu iela 4, Sigulda, t. +371 67970262, www.tourism.sigulda.lv GPS 57.1403 24.8177**

Sigulda tuur elektromobiiliga

Kasutage võimalust tutvuda Siguldaga loodussõbralikus sõidukis sõites, teie küsimustele vastab elektromobiili giid. **t. +371 26022919, www.impresso.lv**

Makara turismibüroo

Paadisõit Gaujal, avastage enda jaoks Gauja rahvusparki liivakivipaljandid. **Peldu iela 2, Sigulda, t. +371 29244948, www.makars.lv GPS 57.1577, 24.8371**

Krimulda valge lossi juurest leidis Pähklinäpp pasknäări maha unustatud tõruhunniku, kinnitas tublisti kõhtu ja näe – juba hakkasid käpad sügelema uute seikluste järele. Mis küll võiks takistada läbi rändamast tervet maailma? Taurētājkalnsi māgi, Väike koobas, Gutmani koobas. Seejärel algasid juba tulbad liivakivipaljandite nimetustega – Elpu, Tītmaņu paljand. Stopp! Launagsi ehk Ūhtuote paljand! Sellest punakast liivast olla leitud dinosauruste-eelsest ajast pärinevaid kalu, ent ehkki Pähklinäpi vatsake koriseb, on ema öelnud, et nii iidsed asjad süüa ei kõlba.

Pähklinäpp läheb, kuhu nina juhib. Nina on ühe lõhna kinni püüdnud, loomake lippab kiiremini, lõhn muutub tugevamaks ja – koon pörkub vastu liivakiviseina. Phäh! Jälle liiv! Aga ei, lõhnab hoopis magusa juulikuu järele. Nagu sõdurid, valvavad moosipurgid koopariiuheid. Aa, Pähklinäpp on ju kuulnud Līgatne koobastest. Neid olevat üle kolmesaja. Ja kõigis neis moos? Siis võiks ju mõnd purki ka lähemalt uurida.

Ja täissöönud loomake tõmbas end kerra kenas kuuselaastudega täidetud kastikeses.

AITA
PÄHKLINÄPIL
MOOSINI
JÕUDA!

Līgatne koopad

Uurige läbi koopad, kuhu kohalikud on ehitanud keldrid maiuste hoidmiseks, ja katsuge ette kujutada, milline võis olla paberivabriku tööliste elu 200 aastat tagasi.

Springu iela 2, Līgatne,
t. +371 64153169, 29189707,
www.visitligatne.lv
GPS 57.2339, 25.0395

Līgatne loodusrajad

Tasakesi ja väga ettevaatlikult saab siin jälgida mesikäppade tegutsemist, ilveste ja põtrade käitumist, rebaseperede kavalaid mängu, vaadata silma tarkadele öökullidele, tervitada südamlikult oravaid. Võimalus ronida vaatetorni. **Līgatnes dabas takas, Līgatnes pag.,** t. +371 64153313, 28328800, www.gnp.lv GPS 57.2487, 25.0299

Līgatne käsitöölise keskus

Valmista ise paberileht, meisterda puust võtmehoidja või mänguasi, vannipall või rinnamärk, punu kasetohust käbikesi, valmista vildist pall või omapärane lilleõis, katseta lõngaketramist ja kangastelgedel kudumist. Töötubade külastamine tuleb eelnevalt kokku leppida!

Pilsonu iela 4, Līgatne,
t. +371 29123825, www.visitligatne.lv/
amatnieku-centrs
GPS 57.2325, 25.0429

Vienkoči park

Puidust valmistatud esemetega saab tutvuda Vienkoči pargi mänguväljakul mängides ja kohtudes Vienkoči päkapiku, kassikakupogade, jänjes-pikkõrva ning teiste pargi elanikega. Saab uudistada liivamaja ja looduslikke ehteid.

"Vienkoči", Līgatnes pag.,
t. +371 29329065,
www.vienkoci.lv
GPS 57.0113, 25.0252

Muinasjutumaja

Vaadake sisse imesid täis muinasjutumaailma, proovige koos muinasjututegelastega kätt iidsetes ametites ja tutvuge tööriistadega. Saate teada, kus on peidus draakonimuna, miks nõid oskab nõiduda ja veel palju huvitavaid asju. **Pilsonu iela 5a, Līgatne,** t. +371 20588857 www.visitligatne.lv/pasaku-maja GPS 57.2346, 25.0483

Rakši puhkekompleks

Paita ja toida kaameleid ning vii laama jalutuskäigule.
Drabešu pag., t. +371 29263798,
www.kamieli.lv
GPS 57.2756, 25.1979

Zvārte liivakivipaljand

Avasta rohutundjate saladusi ja iidseid rahvatarkusi Nõidade aasal (Raganu pļaviņa). Ronides trepist üles kaljule avaneb vaade ümbrusele ülaltpoolt.
Drabešu pag., t. +371 29335446,
www.gnp.lv
GPS 57.2461, 25.1416

Ozolkalnsi suusa- ja puhkepark

Lennake nõõride abil puult puule. Laenutage paat ja sõitke allavoolu, öö on võimalik veeta kämpingus. Talvel aga suusatage nii, et tuul kõrvus vihiseb.
"Saulkrasti", Drabešu pag.,
t. +371 26400200, www.ozolkalns.lv
GPS 57.2943, 25.2220

Žagarkalnsi aktiivse puhkuse keskus

Suvel saab paadiga mööda Gaujat sõites kogeda iga jõekääru taga ootavaid üllatusi, talvel sõita lumelauaga.
"Žagarkalns", Drabešu pag. ja Cēsis,
t. +371 26266266,
www.zagarkalns.lv
GPS 57.2981, 25.2268

Ieriķi veskirada

Otsige vetevaima Melderupīte jõekese sildade all. Näha saab vana veskite asukohta, veskiratast, ju-gasid ja lilleseadeid. Pimedas rõõ-mustab silma valguskiirte mäng.
Ieriķi, Vidzeme maanteel 72. km,
t. +371 28396804,
www.ierikudzirnavas.lv
GPS 57.2008, 25.1707

Āraiši tuulikud

Saab näha, kuidas veskite neljal korrusel töötavad vanaaegsed mehhanismid. Jahvatage käsiveskiga jahu ja vaadake, kuidas teradest saab leib.
Āraiši, Drabešu pag.,
t. +371 29238208,
<http://amata.lv>
GPS 57.2457, 25.2712

Āraiši arheoloogiline muuseum-park

Vaadake sisse muistsete latgalite argiellu 9.–10. sajandil. Katsuge ette kujutada, mis tunne oleks elada kindlustatud järveasulas.
Āraiši, Drabešu pag.,
t. +371 64107080,
<http://araisuezerpils.wordpress.com>
GPS 57.2517, 25.2824

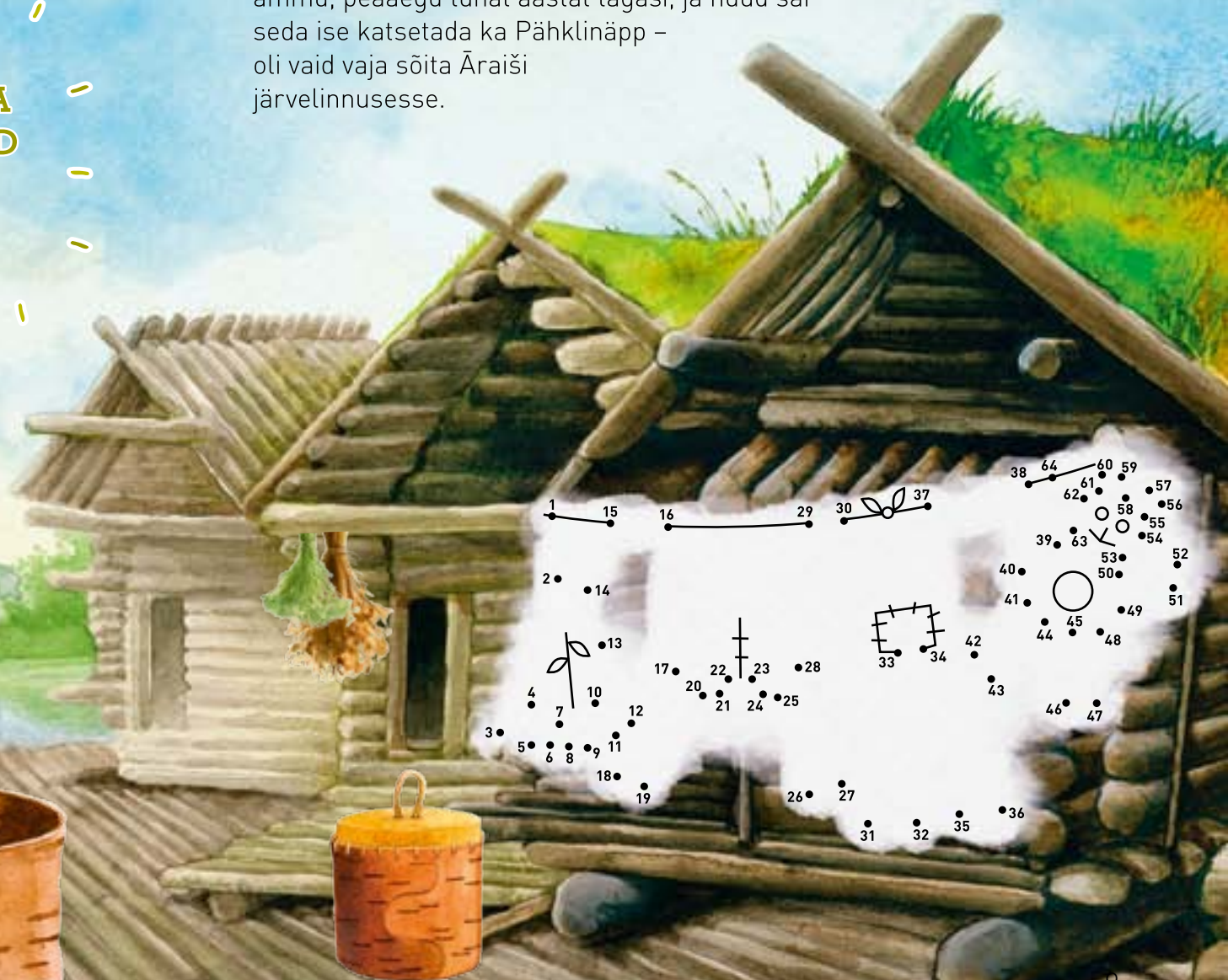
Talu Lejas Suces

Siin saab juttu puhuda igat sorti koduloomade ja -lindudega. Et vestlus õnnestuks, tuleb külastus eelnevalt kokku leppida!
"Lejas Suces", Nītaures pag.,
t. +371 29174211,
www.zalaisgrozs.lv
GPS 57.0552, 25.1799

ŪHENDA NUMBRID JA VÄRVI!

Pähklinäpp ärkas kõikumise peale. "Kas kõlad töid kohale? Tore on, pane siiasamma majakesse. Vööde himustajad on mind täitsa ära kurnanud," sõnas mingi hääl. Pähklinäpi kõikumine lõppes ja kahe kõndija sammud kaugenesid. Tuul sahistas pilliroos, kusagil pladises vesi. Pähklinäpp tundis käppade all siledaid palke. Āraiši järvelinnus – nii oli ju kirjutatud puukastile, kuhu ta magama oli pugenud. Oo, kui vahva koht! Pähklinäpp krabistas ringi mööda palkidest seinu ja leidis sealt puust nuge, tohust vakkasid ja ritta riputatud lõhnavaid teekimbukesi, sarvest plaadikeste külge olid aga seotud värvilised lõngad ja nõnda oli valmistatud kauneid vöösid! Tuli välja, et just niimoodi kooti kunagi ammu, peaaegu tuhat aastat tagasi, ja nüüd sai seda ise katsetada ka Pähklinäpp – oli vaid vaja sõita Āraiši järvelinnusesse.

Inčukalnsi TIK

Atmodas iela 4, Inčukalns,
t. +371 67977310,
www.incukalns.lv
GPS 57.0979, 24.6871

Sigulda TIK

Ausekļa iela 6, Sigulda,
t. +371 67971335,
www.tourism.sigulda.lv
GPS 57.1531, 24.8537

Augšlīgatne TIK

Nītaures iela 5, Augšlīgatne,
t. +371 64153169, 29189707,
www.visitligatne.lv
GPS 57.1840 25.0355

Līgatne TIK

Springu iela 2, Līgatne,
t. +371 64153169, 29189707,
www.visitligatne.lv
GPS 57.2335, 25.0396

Amata TIK

"Dzirnavas", Ieriķi, Amatas nov.,
t. +371 28681083,
www.amata.lv
GPS 57.2085, 25.1703

Pārgauja TIK

"Ezeriņi", Stalbes pag.,
Pārgaujas nov., t. +371 26620422,
www.pargaujasnovads.lv
GPS 57.3757, 25.0391

Cēsis TIK

Pils laukums 9, Cēsis,
t. +371 64121815,
www.tourism.cesis.lv
GPS 57.3132, 25.2714

Veselava mōisa TIP

"Viesturi", Veselavas pag.,
Priekulju nov., t. +371 64107198,
www.priekuli.lv
GPS 57.2900, 25.4776

Valmiera TIK

Rīgas iela 10, Valmiera,
t. +371 64207177,
www.visit.valmiera.lv
GPS 57.5385, 25.4210

Valmiermuiža TIP

Dzirnavu iela 2, Valmiermuiža,
Burtņieku nov., t. +371 29135438,
www.valmiermuiža.lv
GPS 57.5558, 25.4314

Gauja rahvusparki infokeskus – Gūtmaņala

Turaidas iela 2a, Sigulda,
www.daba.gov.lv
GPS 57.1762, 24.8468

Gauja rahvusparki infokeskus – Līgatnes dabas takas (Līgatne loodusrajad)

Līgatnes dabas takas,
Līgatnes pag., Līgatnes nov.,
t. +371 64153313,
www.daba.gov.lv
GPS 57.2484, 25.0154

- 8 | Seikluspark Mežakāķis (Metskass)
- 9 | Aerodium
- 10 | Kōisraudtee
- 11 | Seikluspark Tarzan
- 12 | Liivi ordu loss Siguldas
- 13 | Sigulda spordi- ja aktīvise puhkuse keskus
- 14 | Sigulda tuur elektromobiiliga
- 15 | Makara turismibūroo
- 16 | Līgatne koopad
- 17 | Līgatne loodusrajad
- 18 | Līgatne kāsitōolistē keskus
- 19 | Vienkōči park
- 20 | Muinasjutumaja
- 21 | Rakši puhkekompleks

- 22 | Zvārte liivakivipaljang
- 23 | Ozolkalnsi suusa- ja puhkepark
- 24 | Žagarkalnsi aktīvise puhkuse keskus
- 25 | Ieriķi veskirada
- 26 | Āraiši tuulikud
- 27 | Āraiši arheoloģiline muuseum-park
- 28 | Talu Lejas Suces
- 29 | Cēsisē lossikompleks
- 30 | Cīruliši loodusrajad
- 31 | Z(lin)oo teaduskeskus
- 32 | Pūha allikas (Svētāvots)
- 33 | Cēsisē golfklubī
- 34 | Vāike Imedemaa
- 35 | Laureta kūnlatōōkoda
- 36 | E. Veidenbaumsi memoriaalmuuseum Kalāčis
- 37 | Brīvnieki rajad
- 38 | Pāikesepark Priekulīs
- 39 | Krūmiņi Leivamaja
- 40 | Suur Pōrgu (Lielā Ellīte)
- 41 | Bassein Rīfs
- 42 | Gauja tramm
- 43 | Valmiermuiža ōllepruulikoda tallid
- 44 | Valmiera Pūha Siimeoni kirik ja vaatetornr
- 45 | Gauja Jārskude kallaste Tundmuste park ja rada puude otsas
- 46 | Avoti aktīvise puhkuse keskus, BMXi muuseum ja kuulsuse saal
- 47 | Valmiera muuseum
- 48 | Viksi muinasjutupark
- 49 | Tūnnimuuseum
- 50 | Kōrts Mazais Ansis
- 51 | Vaidava jār
- 52 | Tōukūlikute kasvandus Mežiņi
- 53 | Sietņiezise liivakivipaljang
- 54 | Rancho veelauapark
- 55 | Neikenkalnsi helide salu
- 56 | Vecupīte loodusinfokeskus
- 57 | Apaļkalnsi kāmping
- 58 | Ungurmuiža mōis
- 59 | Vējiņi maa-alused jārved
- 60 | Mārkuļči jahispordi- ja puhkevāljak
- 61 | Ezeriņi loomunguline tōōtuba

Cēsise lossikompleks

Võimalus võtta ette jalutuskäik laternavalgel keskaegse ordulossi varemetes ja lahendada nahkiirepoeg Valtersi ette valmistatud ülesanded. Uues lossis saab tutvuda Läti ajaloo ja nautida lossi tornist avanevat vaadet linnale. Lossitiigil saate sõita laevukesega Kārlis, Maipargis (Maija parks) aga toita leivaga parte ja musti luiki.
Pils laukums 9, Cēsis,
t. +371 28318318, www.cesupils.lv
GPS 57.3132, 25.2714

Cīrulīši loodusrajad

Kõndides läbi 2,5 km pikkuse korrastatud jalutusmarsruudi saab teada, kuidas on arenenud Gauja ürgorg jääajast tänaseni. Pöörake tähelepanu looduse rajatud imedele – Peegelkaljud (Spegulų klintis), Dzidravotsi allikas, Līgava ja Cīrulīši koopad, liivakivipaljandid ja kobraste elupaigad.
Mūrlejas iela, Cēsis
GPS 57.3072, 25.2212

Z(in)oo teaduskeskus

Siin saab teist tõeline teadlane, kes uurib tehnoloogiaid ja kontrollib loodusseadusi. Hüpatas on võimalik õppida matemaatikat ja kiikudes gravitatsiooni, saab näha, kuidas toimib hõõrdejõud, sõites just selleks otstarbeks ehitatud kartautodega, saab näha heli, ehitada hammasülekanne, avastada katapuldi tööpõhimõtted, ehitada ja juhtida roboteid, näha välku ja uurida mitmesuguseid teisi nähtusi ja loodusseadusi.
Jāņa Poruka iela 8, Cēsis,
t. +371 25400228, www.zinoo.lv
GPS 57.3150, 25.2884

Pähklinäpp silkas mööda puutüve üles ja plaanis just mõnusasti nahka pista silmajäänud rööviku, kui kõlas bzzzzzz ja miski laperdas Pähklinäpi õhtusöögiga minema. Nahkhiir! Selgus, et nahkhiir Valters oli parasjagu teel oma talvekorterisse Cēsise ehk Võnnu ordulinnuse keldris. Ta lubas Pähklinäpi jaoks mõne muu söögipala kinni püüda,

kui see vaid tuleks talle teekaaslaseks. Valters edvistas küll mõnevõrra oma päritoluga, olles nime saanud Liivi ordu meistri ja Võnnu linnuse komtuuri Walter von Plettenbergi järgi, kuid muidu oli ta lahe sell. Hästi, rändame!

Siin näeb tõesti kõik välja nagu vanadel aegadel! Inimesed kõnnivad ringi, küünlad laternais, Valters aga kutsub Pähklinäpi kaasa oma keldrisse. Väikese loomakese sabakarvad tõusevad püsti – keegi tädi vaatab talle otse näkku. “See on ju vaid nukk,” rahustab Valters. Selline olevat kord välja näinud üks neist julgetest daamidest, kes 16. sajandil ei olnud nõus Võnnu linnust vaenlase kätte andma. Väljas

pargis on sellegipoolest toredam. Kõlab muusika ja mõned inimesed laulavad päris kenasti. “Kunstifestival,” – tabab Pähklinäpi vilgas kõrv Valtersi selgituse.

Püha allikas

Jalutuskäigul maalilises looduses võib kuulata legendi saladustega ümbritsetud pühast allikast ja saada osa iidsest rituaalst, ammutamaks jõudu allikaveest, millel on võime parandada silmanägemist ja tervendada keha.

Atpūtas iela 12, Cēsis,
t. +371 64125533, www.svetavots.lv
GPS 57.3035, 25.2358

Cēsise golfklubi

Instruktori juhendamisel saab omandada õppeväljakul esimesed teadmised maailmas vägagi populaarsest mängust golfist.
Valņu iela 25–27, Cēsis,
t. +371 29991398,
www.cesigolfclub.lv
GPS 57.3105, 25.2710

Väike Imedemaa

Tee suuri tegusid maailmas, kus kõik on 87 korda väiksem kui päriselus – siin võid ise koostada oma pisikesed maailma maketi, istutada puid, rajada teid, uurida uusimaid tehnoloogiaid, kontrollida, kas autod ja inimesed järgivad liikluseeskirju, panna tööle vabrikuid, purskkaeve, valgusfoore, kauplusi, koole ja isegi rongi juhtida!

Raunas iela 7, Cēsis,
t. +371 28308377,
www.mazabrinumzeme.lv
GPS 57.3131, 25.2782

Laureta küünlatöökoda

Saate näha, kuidas valmivad erinevad rapsivahast küünlad ja proovida neid ka ise valmistada.
Valņu iela 40, Cēsis,
t. +371 26673100,
www.lauretacandles.com
GPS 57.3103, 25.2682

“Kas sa veel kaua põõnad, unihiir?” äratas Pähklinäpi Valtersi krabistamine.

“No ja siis? Just nagu sa ise armastaksid kangesti päevavalges asju ajada,” mühatas Pähklinäpp jonnakalt.

“Ja kuidas jääb siis sarapuupähklitega? Päike loojub varsti, tahtsin sulle näidata toredat sarapikku siinsamas Cēsise külje all Priekuļis.

KUI PALJU
JAOTISI
ON KELLA
NUMBRILAUVAL?
LOE
KOKKU!

Nobedasti seadis Pähklinäpp oma kasuka korda ja mõlemad asusid teele – üks õhus lennates, teine pikkade hüpetega mööda maad.

“Vaata ainult, et sa kogemata Veismani mõisani ei hüppa või Raunise jõkke ei potsata, sellel on hirmus sügav org,” hoiatas Valters.

E. Veidenbaumsi memoriaalmuuseum Kalāčis

Tutvuge lāti luuletaja Eduards Veidenbaumsi elu ja tegevusega ning 19. sajandi Põhja-Lāti talu tööriistadega. Pärast korralikku vihtlemist tõelises suitsusaunas saab puhata tiigi ääres lõkketule ümber.

“Kalāči”, Liepas pag.,
t. +371 64195309
GPS 57.3955, 25.4780

Brīvnieki rajad

Kosutage end looduses ja õppige tundma linde, otsige üles ühtekokku 26 puidust nikerdatud kakku ja 18 iidset lätlaste märki. Silma rõõmustab maastik kümne tiigi, küngaste ja orgude, metsa ja aasadega.

“Brīvnieki”, Veselavas pag.
GPS 57.2908, 25.4950

Pāikesepark Priekuļis

Siin saab määrata kellaaega suure pāikesekalla järgi. Kontrollige, kas teil jääb veel aega, et täiendada jõuvarusid terviserajal ja vaadata, kuidas kasvavad peenral kartulid, herned ja raps.

Cēsu prospekts 7, Priekuļi
GPS 57.3121, 25.3547

Krūmiņi Leivamaja

Saab ise valmistada ja sõtkuda pirukatainast, küpsetada ja maitsta koos sõpradega pūhadekooke, süüdata lõket ja keeta teed, nautida ahjus küpsetatud musta leiba meega. Loodusrajal pakub elamusi aastaaegade vaheldumine, võimalus tähistada pūhi ehedas talus!

“Krūmiņi” Liepas pag.,
t. +371 26887921
GPS 57.3139, 25.3623

Suur Põrgu (Lielā Ellīte)

Vaadake, kas leiate üles kuradikese, kes aeg-ajalt Suure Põrgu nimelises koopas elutseb. Uurige paljandi maalilist vormi, mille moodustavad erisugused nukid, nišid, õõnsused ja Lātis ainulaadne arkaad.

Rūpnīcas iela, Liepa
GPS 57.3839, 25.4273

Bassein Rīfs

Basseinis saab õppida ujuma, pärast pikka reisirajale võib tunda rõõmu pūrskaevudest ja saunast.

Cēsu prospekts 46a, Priekuļi,
t. +371 64130474, www.basseins-rifs.lv
GPS 57.3139, 25.3623

Pähklinäpp oli juba mõni hea aeg tagasi oma pikad hüpped lõpetanud ja vaatles nüüd oma kohutavalt välja venitatud ja peenikest varju, mis langes täpselt kokku ühega kenasti ringi laotud kividest. See on arvatavasti Priekuļi pāikesekell, mina aga olen praegu kellaseier. Rõõm haaras Pähklinäpist nagu takjanupp kasukast ja ta lippas terviserajale ravimtaimi nuusutama. Enne pāikeseloojangut lõhnavad need imehästi!

Gauja tramm

Laevasõit mööda Gaujat, mille jooksul saab sisse elada kapteni rolli ja kuulata Münchhauseni väärilisi lugusid ning usutavaid ja uskumatu legendide Valmierast. Saate näha Kitsede kärestikku (Kazu krāces) ja julgemaid paadisõitjaid, sõita karusselliga keset Gaujat ja testida, kus on kõige valjem kaja – kas Gauja silla all? Kas tead, mis või kes on Dzelzītis ja Valis?

Laivu pietātne, Pilskalna iela 2, Valmiera, t. +371 27828221, www.ezi.lv, GPS 57.5381, 25.4284

Valmiermuiža öllepruulikoja tallid

Talli pika ajalooga ja hobuste perega saab tutvuda elurõõmsa ponidaami Zita juhatusel. Öllekõõgis on maitstvat einet pakkudes eraldi meeles peetud kõige väikesemaid maiasmokki. Pärast einet saab isu täis kiikuda ja mängida mõisastiilis mänguväljakul.

Valmiermuiža tallid, Dzirnava iela 15, Valmiermuiža, Valmieras pag., Burtnieku nov., t. +371 26562703, www.valmiermuiza.lv, GPS 57.5592, 25.4251

Valmiera Püha Siimeoni kirik ja vaatetorn

Lugege kokku astmed kirikutornis ja kuulatage, mida ütleb kiriku kukk. Ülevallt avaneb vaade Gaujale, Valmiera Draamateatril, uhkele sillale, Dzirnava järvele, kauguses embab sinakas udu pühapaika Zilaiskalnsi ehk Sinimäge.

Bruninieku iela 2, Valmiera, t. +371 64200333, www.simanadraudze.lv, GPS 57.5384, 25.4261

Gauja Järskude kallaste Tundmuste park ja rada puude otsas

2,7 km pikkuse raja saab kõndida paljajalu, mis on kaetud käbide, väikeste munakivikeste, Valmiera klaaskiust kuulikeste, kooremultši, lõhna kakao ja muu loodusest

“Kuhu rändad, Pähklinäpik?” pobises keegi pehmelt. Hobune. Selline paharett, sest tervet hobust, mitte üksnes pead või saba, nägi Pähklinäpp esimest korda elus. Ah, poni! Zitiņa Valmiera mõisast. Ta on siia sõitnud puhkepäevadeks, kuni Valmiermuižas, tahutud graniitkividest hoones, ehitatakse uus tall. Zitiņa raputab oma heledat lakka ja pobiseb rõõmsalt. “Kas sa ei tahaks näha Valmiermuiža parki? Autoga sõidame sinna kohale poole tunniga. Seal on ilusad

õõnsustega puud ja mõisas saab limpsida kohapeal valmistatud jäätist,” ahvatles Zitiņa. Pähklinäpp klammerduski Zitiņale lakka ja algas sõit hobutaksoga. Lõhnas tuttavlikult Gauja järele. Mis asi see on, mis on seal Raudsilla juurde jõe kalda ligi sõitnud? Gauja tramm. Gaujal on küll vedanud – tal on nii õhu- kui ka veetramm. Gauja tramm sõidutab mööda jõe Raudsillast kuni Kitsede kärestikuni. Saab näha ka Siimeoni kiriku rohelist torni ja selle vaateplatvormi.

pärinevaga. Võimalus proovida tasakaalu- ja muid aktraksioone, vaadelda erilistelt kaunistatud puid, aga mis peamine – kõndida maapinna kohal mööda puude vahele ehitatud rajal ja laskuda 187 meetrit üle Gauja.

Jāņa Daliņa iela 2, Valmiera, t. +371 27879242, www.sajutuparks.lv, GPS 57.5401, 25.4388

Avoti aktiivse puhkuse keskus, BMXi muuseum ja kuulsuse saall

Saa tõeliseks sportlaseks – võimalus mängida minigolfi, hüpata katapuldiga, tunda end kui rohutirts kummihüpete batuudil, testida oma võimeid kaljuronimisseinal, külastada loodusrada-labürinti Puude kool ja avastada kuus saladust. BMXi muuseumis ja kuulsuse saalis saab sõita kahekordse olümpiavõitja Māris Štrombergsi rattaga, millega Pekingis võideti kuldmedal!

“Avoti”, Valmieras pag., Burtnieku nov., t. +371 29499342, www.avoti.com, GPS 57.5551, 25.4424

Valmiera muuseum

Külastage rüütli kooli, uurige välja, millega tegelesid lapsed vanasti ja kuidas saadakse tõeliseks rüütliks! Siin saab valmistada nukke, mängida mängu ja teha varjuteatrit, kaunistada maalingutega kaasavõetud särki või rätti, katsetada vanu muusikariistu ja õppida tundma nende hääli, minna retkele erilisele Piimateele, et proovida kätt või kloppimises, Leivatee lõpus aga saab maitsta ehedat lätimaist rukkileiba. Muuseumi eriprogrammidele tuleb eelnevalt registreeruda! Bruninieku iela 3, Valmiera, t. +371 64223620, 64224770, www.muzejs.valmiera.lv, GPS 57.5393, 25.4288

Valmiermuiža Zitiņa oli nii külalislahke, et lubas Pähklināpil oma uues lahtreis päevaune āra magada. Ōhtupoolikul korrastas külaline jälle oma kasuka, harjas vurrud ja oli taaskord valmis teele asuma. Pähklināpil olid meeles vana suulpähklināpi jutustused űhest vahvast kohast Valmiera taga – Rubenest, kus elanud vapper orav nimega Ansis, kelle maha unustatud pähklite toel olevat űks raskustesse sattunud inimeste pere kogu talve űle elanud. Pere ei unustanud seda ja kui nad kord ise kuldpähklite peale sattusid, ehitasid kōrtsi, mille nimeks sai Vāike Ansis ehk Mazais Ansis. Pārast mōnepāevast hoogsat hūppamist jōudis Pähklināpp jārvekese juurde, milles justkui iseenesest veeresid ringi pallid. Hiiglaslikud nagu tāiskuu augustis. Tōeline űllatus ootas teda aga alles ees. Tāditūtred-oravakesed karglesid mōōda oksti ja krabistasid erutunult. Oh seda rōōmu – peen Hinzenbergi nōbu on kűlla tulnud!

KAS KŌIGIL
ORAVATEL
ON
PAARILINE?
LEIA
PAARILISETA
ORAV!

Viksi muinasjutupark

Sukelduge muinasjutumaailma koos lāti kirjaniku Viksiga ning saage tuttavaks lāti laste armastatud muinasjututegelastega nagu Čengurs, Ness ja Nesija, Rűnu Dűķitis ja teised.

Dikļi, Dikļu pag.,
t. +371 64231933, 26447061
GPS 57.5971, 25.0991

Tűnnimuuseum

Vaadake, kuidas valmivad tűnnid ja proovige ka ise jārele, kasutades tűnnide valmistamiseks vanu tōōriistu. Mesi, hapukapsad – aga mida vōiks veel tűnnis sāilitada?

"Madaras", Vaidavas pag.,
t. +371 29268692,
www.muca.lv
GPS 57.4309, 25.2020

Kōrts Mazais Ansis

Eine oravate juures.
"Ansiķi", Rubene,
t. +371 29134890, 64230352,
www.mazais-ansis.lv
GPS 57.4648, 25.2564

Vaidava jār

Maiustage jāātisega ja sōitke paadiga Vaidava jārvel, seejārel saab ehitada liivalosse ja sulistada jārveves.

Vaidava, Vaidavas pag.
GPS 57.4462, 25.2707

**Tōukűűlikute
kasvandus Meķiņi**

Tulge kűlla sōpradele kűűlikutele!
"Meķiņi", Dikļu pag.,
t. +371 29198221,
https://trusitsmans.wordpress.com
GPS 57.5475, 25.11733

**Sietiņiezise
liivakivipaljand**

Jalutage, turnige mōōda treppe, sōōge mustikaid ja uurige valgeid liivakivikaljusid, otsige űles koopad ja tundke rōōmu kaunist vaatest Gauja jōele.

Vaidavas pag., GPS 57.4285, 25.3866

Rancho veelauapark

Nautige veerōōme nii, et vesi pritsib igas suunas.

Rubene, Kocēnu pag.,
t. +371 26666046, www.ranchoparks.lv
GPS 57.4650, 25.25363

Neikenkalnsi helide salu

Musitseerige helide salus – just Dikļst sai Lātis alguse kuulus laulupidude traditsioon.

Dikļi, Dikļu pag.,
GPS 57.5986, 25.0907

Vecupīte loodusinfokeskus

Nāitus, vōimalus tutvuda looduse mitmekesisusega, vōtta osa looduse uurimise tundidest, māngida keskkonnamānge ja teha pikk matk loodusrajal.

"Vecupītes", Kocēnu pag.,
t. +371 29433353,
www.daba.gov.lv
GPS 57.4859, 25.3639

Pähklinäpp tõmbus koonust kergelt roosakaks. On need oravatüdrukud alles jutupaunikud! Kuulasid-kuulasid pajatust tema seiklustest, hakkasid siis aga ise jutustama, et Brasla jõe kaldal olevat Vējiņi linnamägi ja selle kõrval olevat olnud põld, kuhu kord kadunud inimene koos adra ja terve hobusega, aga teisel korral – traktor!

“Ei nad tühja lobise,” sekkus vestlusesse mutt. “Küll ise näed! Tuleb minna mööda teed 87 meetri kõrgusest Baukalnsi mäest alla Plācise küla juurde ja kui märkad ilusat Lielstraupe lossi värviliste akendega, tuleb teisel pool teed edasi minna viitade järgi. Vējiņi linnamäe juures, Brasla jõe kaldal. Küllap sa selle välja nuusid.”

Mõni öö hiljem seisis Pähklinäpp Vējiņi koopa suu ees ja tundis pimeduses selgesti vee lõhna. Käpad ei tahtnud märjaks saada. Trepil lõppu oli keegi väikeste loomakeste sõber jätnud männikoorest laevukese. Pähklinäpp vedas oma paadi madalasse vette ja sättis end liikuma sinnapoole, kus koopasügavuses helkis maa-alune järv.

VÄRVI PILT ÄRA!

Apaļkalnsi kāmping

Seadke end oma öömajakeses sisse. Saab hüpata batuudil ja sõita katamaraaniga Raiskumsi järvel.
“Apaļkalns”, Raiskuma pag.,
t. +371 29448188, www.apalkalns.lv
GPS 57.3174, 25.1479

Ungurmuiža mōis

Vana mōis on vähemalt 20 korda vanem kui selle väike külastaja. Siin saab mängida mōisapargi mängude aias ja mängumajakeses. Ümbrusega saab tutvuda ekskursioonide ja erinevate ülesannete vahendusel. Talvel võimalus suustada mōisapargis tiigijääl.
Ungurmuiža, Raiskuma pag.,
t. +371 22007332, www.ungurmuiza.lv
GPS 57.3625, 25.0887

Vējiņi maa-alused järved

Siin asuvad järved, mis talviti ei jäätu, sest asuvad maa all. Pannkookide küpsetamine lõkkel, talvel kohtumine jõuluvanaga, kes sõidab ehtsas hobusaanis, ja võimalus lõbutseda kinke valmistades. Töötoas osalemiseks andke tulekust eelnevalt teada!
“Vējiņi”, Straupes pag.,
t. +371 29354189,
www.pazemesezeri.lv
GPS 57.3398, 24.9071

Mārkulīči jahispordi- ja puhkevāljak

Proovige laskmist erinevatest relvadest, alates vibust ja lõpetades püssiga, järgides kogenud instruktorite nõuandeid. Relvad ja märklauad on kohandatud erinevate vanusegruppide vajadustele vastavaks, alates viiendast eluaastast. Palume tulekust ette teatada!
“Mārkulīči”, Straupes pag.,
t. +371 29464946, www.markulici.lv
GPS 57.3005, 24.9087

Ezeriņi loominguiline töötuba

Siin saab näha puidust ja metallist kujusid – väikseid ja suuri, naljakaid ja tõsiseid. Majakest valvab Lāti suurim ämblik. Tulge ja näidake oma loominguilust, kaunistades maalingutega kas kivi või ka kruusi, millest pärast oma lemmikjooki rüübates saate meenutada muljeid Ezeriņist. Andke tulekust kindlasti ette teada!
“Ezeriņi”, Stalbes pag.,
t. +371 26371928, www.ezerini.lv
GPS 57.3757, 25.0391

“Mis sa räägid?!” hüüdis kobras juba mitmendat korda Pähklinäpi jutustusele vahele, patsutades kergelt sugulase kasukat, mis nüüdseks oli pärast hullumeelset seiklust juba tublisti kuivada jõudnud.

Kui Pähklinäpp oli oma laevukesel rännanud mööda kitsenenud koobast teise maa-aluse järveni, näitas üks vaevu tajutav hoovus kätte, kuskohas voolas järve allikas. Seal võiks ehk olla mingisugune pragu, oletas Pähklinäpp, ja, tõmmanud kopsud õhku täis, sukeldus. Peaaegu kahe meetri sügavuses, järve põhjas, suutsid Pähklinäpi ööhämarusega harjunud silmad hoomata valgusvoogu ja julge rändur otsustas järele uurida, kas siitkaudu oleks võimalik pääseda välja, Brasla jõkke. Mis peamine – laevukest ei tohtinud kaotada, sestap sidus Pähklinäpp sõiduvahendi omale käpa külge.

“See oli mõistlik,” kiitis kobras, ise pajukrõbuskite järele küünitades.

Hirmsasti nälginuna rändas Pähklinäpp lõpuks Braslat mööda Gaujani ja koju.

“Nüüd tuleb sul küll talveks head-paremat varuda ja korralikult välja magada,” lausus kobras südamlikult. Pähklinäpp aga silmitses helkival pilgul Gauja jõe vett, mis voolas aina mere poole.

Tekst:
Ieva Rupenheite

Illustratsioonid:
Agija Staka-Jansone

Tõlkija:
Aive Mandel

Koostaja:
Kaardikirjastus Jāņa sēta

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ!

